

Warszawa, 30-11-2023 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

**Zespół Prawa Administracyjnego
i Gospodarczego**

V.511.334.2023.KB

**Pan Jarosław Szatański
Dyrektor Departamentu
Podatków Dochodowych
Ministerstwo Finansów
via ePUAP**

Szanowny Panie Dyrektorze,

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło pismo Pana [REDAKTED] (dalej: „Skarżący”) w sprawie możliwości wspólnego rozliczenia się ze współmałżonką całkowicie ubezwłasnowolnioną.

Z nadesłanej korespondencji wynika, że z uwagi na stan zdrowia żona Skarżącego została całkowicie ubezwłasnowolniona, a sąd ustanowił Skarżącego jej prawnym opiekunem. Współmałżonka w maju 2022 r. uzyskała orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym.

Od początku choroby Skarżący sprawuje jednoosobowo stałą opiekę nad małżonką. W celu umożliwienia korzystania z procesów życia codziennego w ubiegłym roku Skarżący wyposażył samochód osobowy w specjalny fotel dla pasażera oraz zainstalował w domu schodową windę krzesłkową umożliwiającą pokonywanie schodów z poziomu na parter.

Niestety poniesione wydatki na likwidację barier architektonicznych i technicznych w łącznej kwocie ponad 70 tys. zł nie były refundowane ze środków PFRON. Dlatego

Skarżący liczył, że wspólne rozliczenie z żoną spowoduje choćby częściowe zrekomensowanie tych wydatków. Jednakże pracownicy urzędu skarbowego poinformowali Skarżącego, że ubezwłasnowolnienie powoduje rozdzielną majątkową i z tego powodu nie ma możliwości skorzystania ze wspólnego rozliczenia dochodów.

W ocenie Skarżącego - możliwość wspólnego rozliczania dochodów z ubezwłasnowolnioną małżonką realizuje zasadę sprawiedliwości społecznej.

W dniu 26 maja 2023 r. w sprawie Skarżącego została wydana interpretacja indywidualna [REDAKTOWANE] w której stwierdzono, że rozdzielną majątkową powstaje z mocy prawa, w razie ubezwłasnowolnienia lub ogłoszenia upadłości jednego z małżonków (art. 53 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, ze zm.). Dlatego ubezwłasnowolnienie żony, które nastąpiło w maju 2019 r. spowodowało ustanie wspólności majątkowej małżeńskiej. W związku z powyższym nie został spełniony jeden z warunków uprawniających do wspólnego opodatkowania małżonków, tj. pozostawanie we wspólności majątkowej przez cały rok podatkowy.

Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej uznał, że począwszy od 2019 r. Skarżący nie ma prawa do łącznego rozliczenia przychodów swoich i żony w sposób określony w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2647, ze zm.).

Analiza sytuacji Skarżącego oraz obowiązujących w tym zakresie przepisów wskazuje, że niektóre grupy osób mogą skorzystać z łącznego opodatkowania jak np. samotny rodzic z dzieckiem, małżonkowie pozostający we wspólności majątkowej, natomiast inne grupy – znajdujące się w szczególnej, często trudnej sytuacji nie mogą zsumować swoich dochodów przy rozliczeniu – np. podatnik opiekujący się dorosłym chorym członkiem rodziny, w tym również ubezwłasnowolnionym małżonkiem.

Zazwyczaj podatnicy opiekujący się osobami z niepełnosprawnościami oraz opiekunowie prawni tych osób, a więc osoby podejmujące decyzje w sprawach podopiecznego i odpowiadające za niego prawnie prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Uzyskiwane dochody przeznaczają zatem na potrzeby rodziny tj. na opłaty związane z utrzymaniem mieszkania, wyżywieniem oraz potrzeby osoby chorej – czyli koszty usuwania barier architektonicznych, zakupu lekarstw, sprzętu ortopedycznego, wyrobów medycznych i innych środków poprawiających jakość życia, oraz badań specjalistycznych, zabiegów rehabilitacyjnych i dojazdów na nie.

Trudno znaleźć uzasadnienie dla różnicowania tych grup i odmowy przyznania wspomnianej preferencji, skoro faktycznie osoby te znajdują się w bardzo podobnej sytuacji życiowej. Rozdzielność majątkowa nie jest świadomą decyzją małżonków a powstającą z mocy prawa konsekwencją ciężkiej choroby współmałżonka, który został ubezwłasnowolniony. Nie ma wątpliwości co do tego, że osoba opiekująca się ubezwłasnowolnioną osobą z niepełnosprawnością – podobnie jak osoba samotnie wychowująca dziecko jest w sytuacji, która powinna podlegać preferencyjnym regulacjom podatkowym. Istotą rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych z małżonkiem lub dzieckiem jest bowiem złagodzenie progresji tego podatku, przez co świadczenie to ma charakter instrumentu polityki prorodzinnej realizującego ideę sprawiedliwości społecznej.

Mając na uwadze powyższe, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą - na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1058) - o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Piotr Mierzejewski

Dyrektor Zespołu

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości + RODO:

Wnioskodawca